

Palīdzot tērcītēm satecēt straumē jeb kā muzealizēt vienu tēvzemes kaktiņu

PhD cand. Dāvis Beitlers

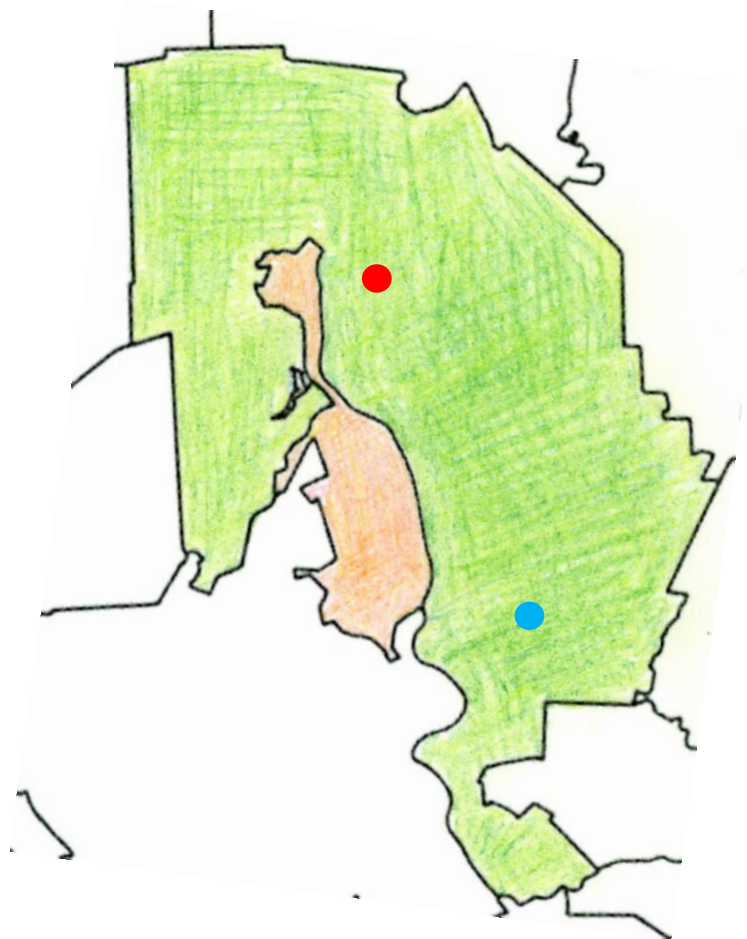
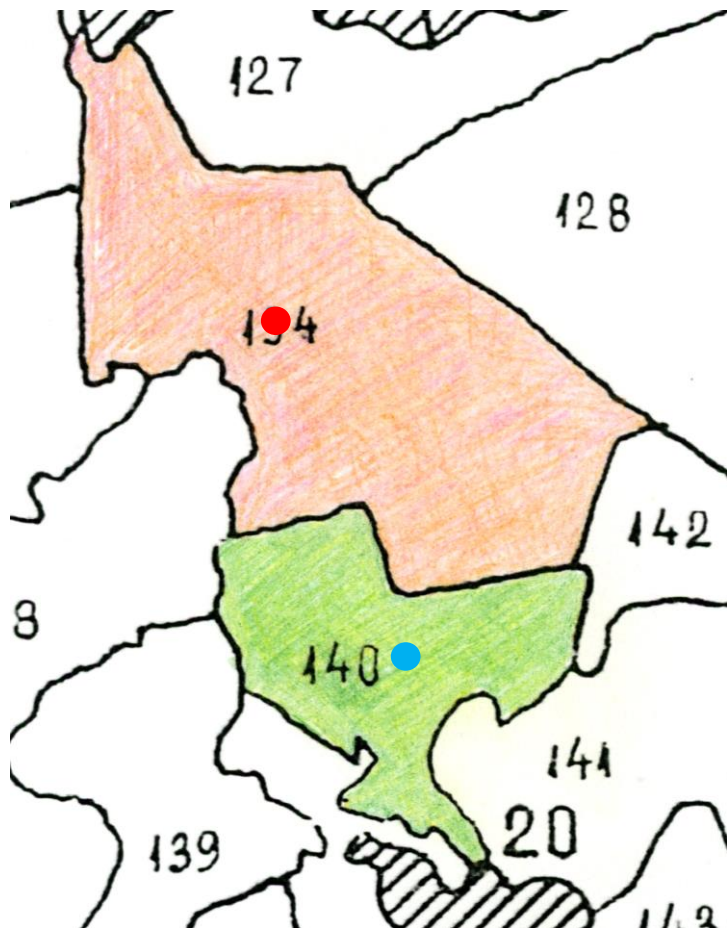
KALNCIEMA
MUZEJS

Dobeles rajona
lauku partnerība

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

Kalnciema (lašķrāsā) un Valgundes (zaļā) pagasts 1939. gadā un mūsdienās (Dāvja Beitlera zīmējums pēc kontūrkartēm aptuvenā mērogu sastatījumā)

**Novadpētnieku agrāk
izzinātais, apkopotais**

+

**Apkaimes bibliotēku
un skolu apkopotais
(pagaidām – daļēji)**

+

**Personiska interese un materiālu
kopošana, kopienas atbalsts**

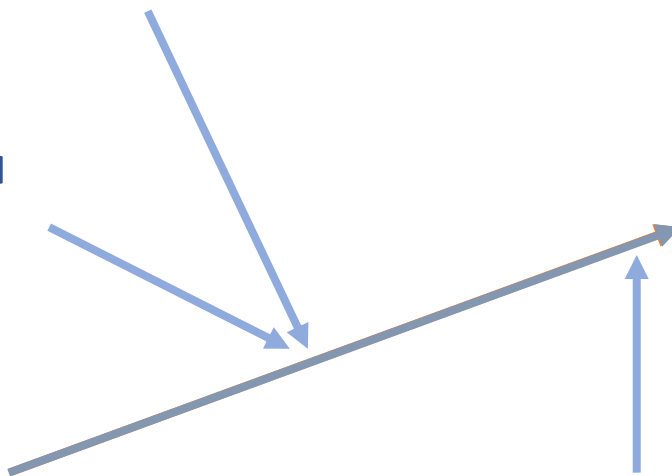
**KM atsaucība,
muzeju
akreditējot**

**Kalnciema
muzejs
(*2016/2022)**

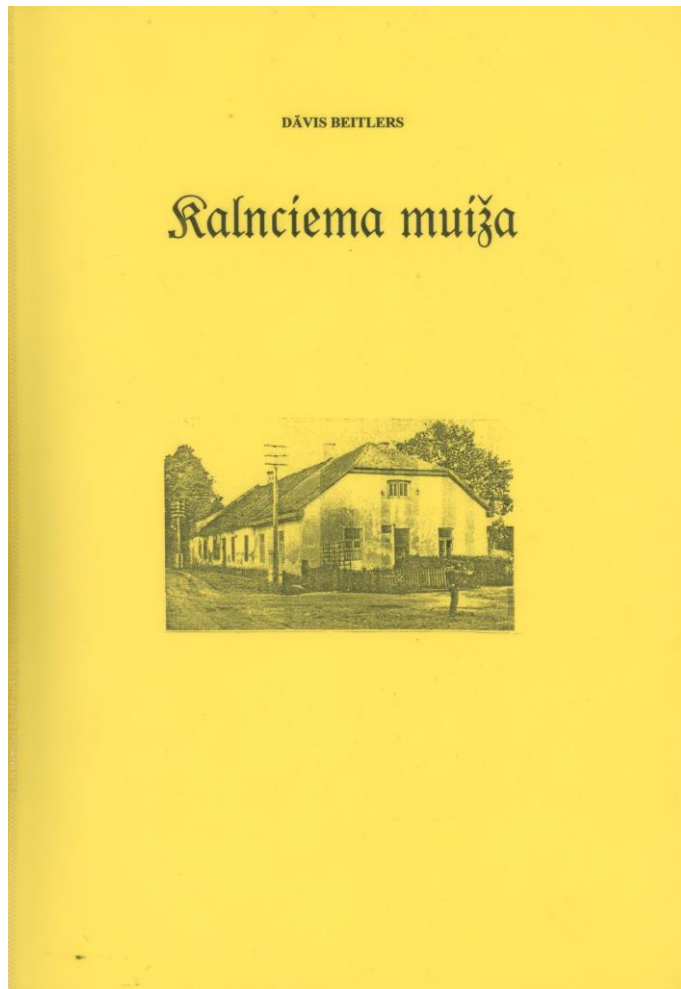
**Pašvaldības atbalsts, atvēlot
telpas un līdzekļus darbai**

Kalnciema skolas nams celtniecības laikā 1923.–1924. gadā (Jāņa Kalniņa foto no Kalnciema muzeja krājuma) un 2012. gadā (D. Beitlera foto)

Motīvs – siltā sajūta, ka tas noticis tepat; vēsture – ļoti konkrēta, nevis abstrakta, teorētiska, vispārīga

8. klases skolnieka zinātniski pētnieciskais darbs (2007./08. m. g.) un tā tapšanas laikā organizētās intervijas ar vecajiem novadniekiem (pāris no vairākām) (Ruslana Beitlera foto)

Pie agrākās novadnieces Ausmas Leimanes
(dz. Salna; 1939–2015) Rojā 2011. gadā
(R. Beitlera foto)

Pie agrākās novadnieces Dzidras Dzelzkalējas
(dz. Mārtinsone; 1932–2020) Pūrē
2018. gadā (Kristapa Latvja foto)

Kalnciema novadnieku saiets 2012. gadā
(Krišjāņa Straumēna foto)

Kalnciema novadnieku saiets 2018. gadā
(Jāņa Bērziņa foto)

Kalnciema muzeja pamatekspozīcijas atklāšana
2016. gadā (Andra Tomašūna foto)

Kultūras ministrija

MUZEJA
AKREDITĀCIJAS
APLIECĪBA
Nr.136

RĪGĀ, 2022.GADA 13. DECEMBRĪ
IZSNIEGTA

KALNCIEMA MUZEJAM

VIDUS IELA 12, TĪREĻI, VALGUNDES PAGASTS
JELGAVAS NOVADS, LV-3017

KĀ APLIECINĀJUMS
VALSTS ATZĪTA
MUZEJA DARBĪBAI

NO 2022.GADA 13. DECEMBRA
LĪDZ 2027.GADA 12. DECEMBRIM

KULTŪRAS MINISTRIJAS VALSTS SEKRETĀRE

D.VILSONE

**Akreditācija – veids, kā 1) pasargāt vēstures
liecības, 2) kaut ko pierādīt, apliecināt (sev un
sadarbniekiem), → 3) gods un prestižs**

Foto – atskatoties uz aizvadīto 2022. gadu, tā
izskanā svinam muzeja akreditāciju (K. Rundvaldes
foto)

Muzeja ēka, kurā bez muzeja atrodas arī bibliotēka, aktivitāšu centrs un dzīvoklis. Kādreiz – doktorāts (D. Beitlera foto)

Galvenā ekspozīcija – “Kalnciems laikmetu ritumā” (2016) (D. Beitlera foto)

“Novadnieku galerija” (2016) (D. Beitlera foto)

“Lauku ārsta kabinets” (2023) (Inas Jurges foto)

Filiālekspozīcijas – veids, kā telpiski paplašināties

Pa kreisi – ekspozīcija “Lielupe Kalnciema-Valgundes apkaimes vēsturē” (2024) (D. Beitlera foto), pa labi – ekspozīcija “Neaizslēgtā. Skati Kalnciema-Klīves draudzes un tās dievnama vēsturē” (2025) (Jūlijas Hišovas foto)

Darbs ar neekspozēto muzeja materiālu
oriģināliem parasti notiek ēkā esošās bibliotēkas
lasītavā (D. Beitlera foto 2022. gadā)

Muzeja krātuvē, ko “mirstīgajiem” apmeklētājiem
neizrāda (D. Beitlera foto 2024. gadā)

Ja pašiem trūkst ietilpīgu telpu pasākumiem – jābiedrojas ar tuvākajiem

Muzeju nakts 2024. gadā (Kristīnes Rundvaldes foto) un Jelgavas, Bauskas un Dobeles novada pārstāvji viesos muzejā 2024. gadā (D. Beitlera foto)

... jāiet ārpus telpām...

Izbraukums (ekskursija-talka) “Kalnciema muzeja stāsti” 2022. gadā (foto no muzeja arhīva)
un “Senā Kalnciema svētki” muzeja ēkas parka arī 2022. gadā (Zanes Berces foto)

... un arī jādraudzējas ar citu vietu īpašniekiem, turētājiem (ne tikai vieslekcijās)

“Mazie Lielupes svētki” laivu bāzē “Kalnciema muiža” 2024. gadā (K. Rundvaldes foto) un konference “Divi lieli novadnieki” (veltīta grāmatizdevējam Ludim Neimanim un gleznotājam Raimondam Ginteram) Kalnciema vidusskolas zālē 2023. gadā (K. Rundvaldes foto)

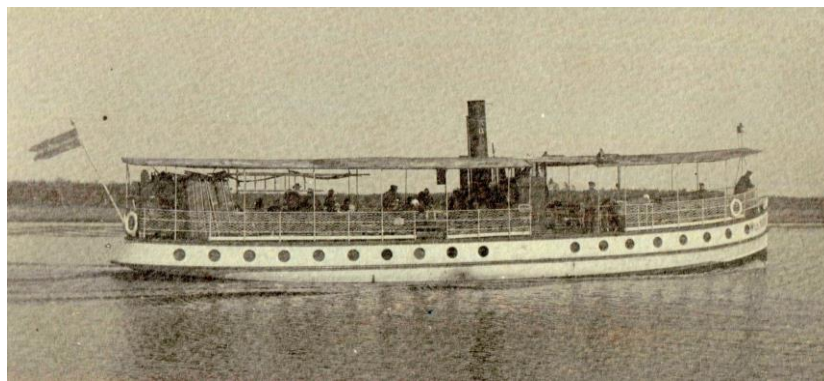

Galvenais sadarbnieks ārpus muzeja ēkas – vietējā Kalnciema-Klīves luterāņu draudze

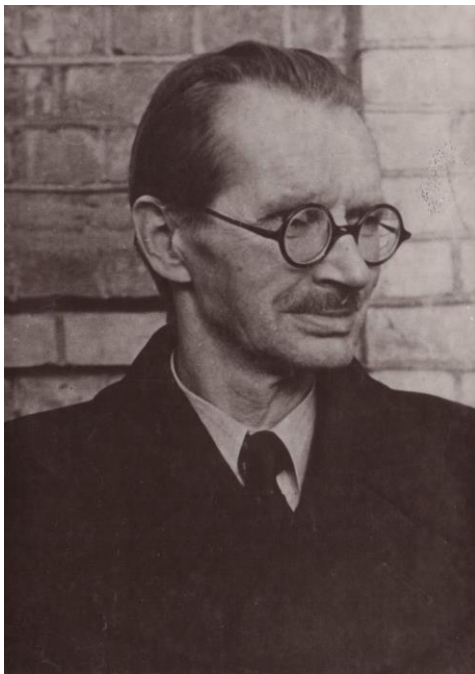
Ilggadējās skolotājas un draudzes locekles Mirdzas Grantas simtgades piemiņas pēcpusdiena 2024. gadā (K. Rundvaldes foto) un 2025. gada Muzeju-baznīcu nakts dievnamā (Ineses Rundvaldes foto)

Materiāli no
Kalnciema
muzeja krājuma

Kalnciema ir daudz kā tāda, ar ko tas atstājis nospiedumus visas Latvijas vēsturē un vēl plašākā kultūrtelpā. To izcelt – viens no muzeja pamatuzdevumiem

Ernsts Johans Bīrons, Augusts Ģinters, Andrejs Peka (Pekka), Kārlis Dirba un vēl apmēram 40 lielu kultūras personību (K. Dirbas portrets – no Kalnciema muzeja krājuma)...

Kalnciemam ir daudz kā tāda, ar ko tas atstājis nospiedumus visas Latvijas vēsturē un vēl plašākā kultūrtelpā. To izcelt – viens no muzeja pamatuzdevumiem

Etnologs (antropologs) un vienīgais latviešu afrikānists Ziedonis Ligers (1917–2001) ar sievu Gaidu un afrikāņiem ekspedīcijā Rietumāfrikā ap 1964. gadu (Kalnciema muzeja krājums)

Telpa, kur paredzēts atvērt Z. Ligeram veltītu ekspozīciju (D. Beitlera foto)

Z. Ligeram veltītā ekspedīcijā Francijā
2024. gada oktobrī (PhD cand. Annas
Griķes un Dr. Agitas Lūses foto)

Spilgtās vēstures lappuses → sadarbība ar izciliem kultūras darbiniekiem

Leģendārais Dr. h. c. Imants Lancmanis pēc muzeja aicinājuma sagatavojis lekciju “Bīronu dzimta toreiz un tagad”, atceroties 450 gadus, kopš Bīronu pirmā minējuma rakstos (Kalnciemā). 2023. gads (K. Rundvaldes foto)

Spilgtās vēstures lappuses → sadarbība ar izciliem kultūras darbiniekiem

Literatūrzinātnieks prof. Viesturs Zanders runā par grāmatizdevēju Ludi Neimani muzeja pasākumos 2018. un 2023. gadā (J. Bērziņa un K. Rundvaldes foto)

Spilgtās vēstures lappuses → sadarbība ar izciliem kultūras darbiniekiem

Franču-belģu rakstnieks Nikolā Ozano un ķieģeļu vēstures
interesenti muzejā 2024. un 2025. gadā (D. Beitlera un
Artūra Altberga foto)

Bijušais LU rektors prof. Indriķis Muižnieks, bijušais LZA prezidents, mākslas zinātnieks prof. Ojārs Spārītis un arhitekts, arhitektūras vēsturnieks, Latvijas Arhitektūras muzeja dibinātājs Dr. Jānis Lejnieks muzeja pasākumos 2024. un 2025. gadā (D. Beitlera, J. Hišovas un Sanitas Lapānes foto)

Dziesminieki Kārlis Kazāks un Anta Eņģele muzeja sarīkojumos 2023. gadā
(K. Rundvaldes foto)

**Izcilu mākslinieku klātbūtne – ne tikai publikas “magnēts”, bet arī,
ezoteriski sakot, īpašas enerģijas avots**

Iespējams, mīļākie kultūras grandi – tie, kas ar mūsu novadu saistīti personiski

Daži no 2017. gada Kalnciema novadnieku saietā
apmeklētājiem (J. Bērziņa foto)

Mākslas zinātnieka Gunta Švītiņa
publiskā divsaruna ar novadnieku
fotomākslinieku Aivi Šmulderu Muzeju
naktī 2023. gadā (K. Rundvaldes foto)

Iespējams, mīļākie kultūras grandi – tie, kas ar mūsu novadu saistīti personiski

Gadskārtējo “Dzimtu stāstu” 2024. gada “laidiens” un novadnieces zooloģes Austras Rēdlihas atceres vakars šogad. Rēdlihu dzimtā ieprecējusies arī kāda Latvijā visiem zināma personība... (Andreja Švalbes un D. Beitlera foto)

Pievienotā vērtība – vietējais dievnams un ērģeles

Kārtējā Kalnciema dievnama ērģeļu izrādīšana kārtējiem ekskursantiem, 2023. gads (Vitas Sanderes foto)

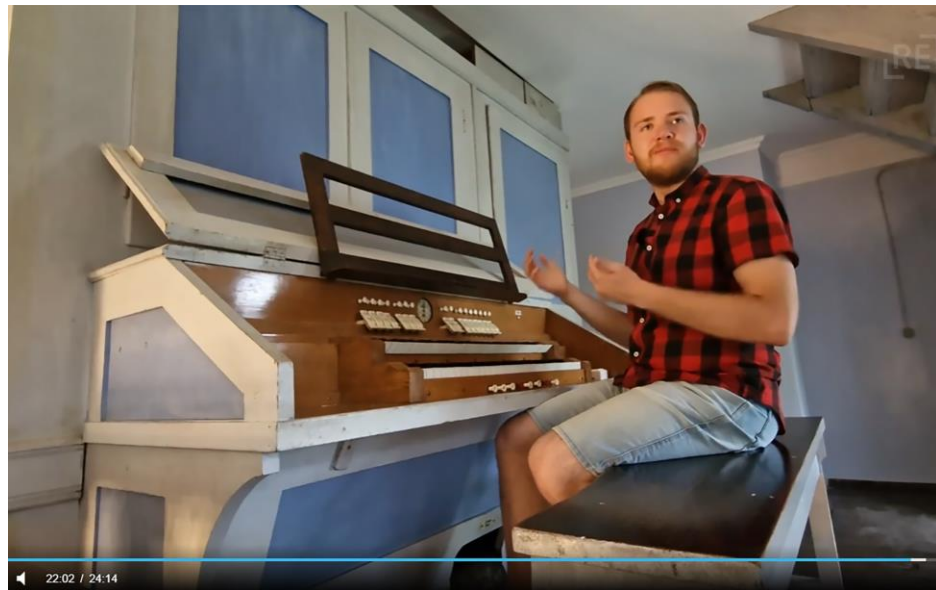

Šoreiz ērģeles iepazīst Valgundes pagasta svētku apmeklētāji. 2024. gada maijs (K. Rundvaldes foto)

Pievienotā vērtība – vietējais dievnams un ērģeles

Pēc LR1 raidījuma “Vietu lietas Latvijā” dubultepizodes materiāla ieraksta kopā ar žurnālisti Zani Lāci-Baltalksni 2021. gadā (foto no muzeja arhīva)

Kanāla ReTV raidījuma “Latvijas sakrālais mantojums” epizodes ieraksts 2022. gadā (kadrs no pārraides)

Pievienotā vērtība – vietējais dievnams un ērģeles

2024. gada vasarā muzejs dievnamā sarīkoja Latvijas kultūrvēsturē unikālu notikumu – mūsu zemes vēsturiskajai ērģelmākslai veltītu forumu-konferenci, kurā piedalījās gandrīz visi Latvijas ērģeļu eksperti, kā arī prominentais Baltijas ērģeļu zinātājs ērģelnieks Jērans Grāns no Zviedrijas (K. Rundvaldes foto)

Nekad neaizmirst krājumu un dziļāku pētniecību pašā muzejā!

Ozoliņu dzimtas pārstāvji muzejā 2022. gadā (foto no muzeja arhīva)

<https://doi.org/10.22364/luzv.13.14.08>

“Dažādās vietās un laikos” – tāljūras kapteiņa Imanta Baloža atmiņas par dzīvi un darbu Latvijā un trimdā 20. gadsimta 40.–90. gados

“In Various Places and Times” – the Memoir of Sea Captain Imants Balodis on His Life and Work in Latvia and Exile from the 1940s to the 1990s

Manuskriptu publicēšanai sagatavojis un komentējis
Edition and commentaries by

Dāvis Beitlers, Mg. hist.
Kalnciema muzeja biedrības valdes priekšsēdis
Novadpētniecības speciālists, Jelgavas novada Valgundes un Kalnciema pagastā
E-pasts: davis.beitlers@jelgavasnovads.lv

Latvijas vēstures materiāli ir visai bagāti atmiņām un memoriāliem, ko darinājuši politiķi un kultūras darbinieki, kā arī dažādu citu jomu pārstāvji. Jūrniece darbinieki, kas pēc Otrā pasaules kara strādājuši ārpus Latvijas, šajā sarakstā ierindojusies reti. Vienas no retajām jūrniece atmiņām ir informatīvi bagātā un saistošā lēcila tāljūras kapteiņa Imanta Baloža (1924–2001) memoriāli “Dažādās vietās un laikos”, kas tapusi autora dzīves pēdējos mēnešos. Teksta oriģinālais variants saglabājis datortekstā divos novīkumos, no kuriem viens glabājas Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja Latvijas kuģniecības vēstures nodaļā, otrs – Kalnciema muzeja zinātniskajā arhīvā. Daļa šī teksta publicēta “Latvijas jūrniece gadagrāmātā 2001” jūrniece žurnālistā un publicista Ginta Šimaņa redakcijā.¹ Tomēr šis publikācijas teksts dažādos aspektos tik ļoti atšķiras no oriģināla, ka, lai arī vērtīgs un interesants, raksts “Latvijas jūrniece gadagrāmātā” nav uzskatāms par I. Baloža atmiņu kā autorrežijas publikāciju. Tāpat nepieciešams I. Baloža rakstīto dažviet komentēt, piešķirt kontekstu dažām atmiņu epizodēm, precizēt un papildināt tekstā lasmos personu pieminējumus.

I. Baloža² mūžs un profesionālais ceļš, kas aprakstīts memoriālos, ir spilgts un raksturīgs piemērs tam, kā latviešu jūrniece, kas Otrā pasaules kara laikā uz neatgriešanās aizkilda svešumā,³ pēc kara Rietumos iekļāvās jaunās mītnes vietās sociāli saimnieciskajā un profesionālajā vidē, iekļāvās, pārvarot dažādas grūtības, kuru laikā bija gan pilsotības dokumentu un ar tiem saistīto jūrniece diplomu iegūšanas problēmas,

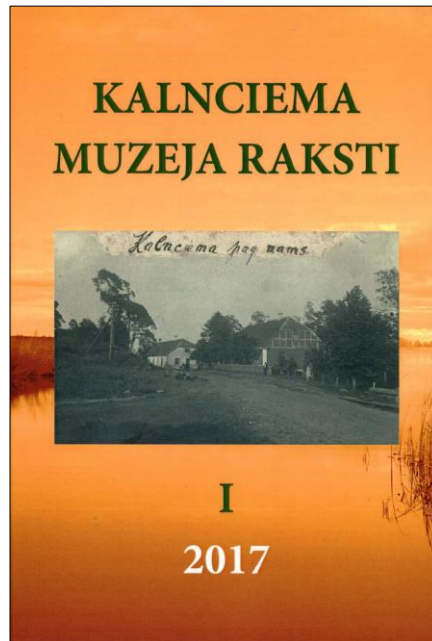
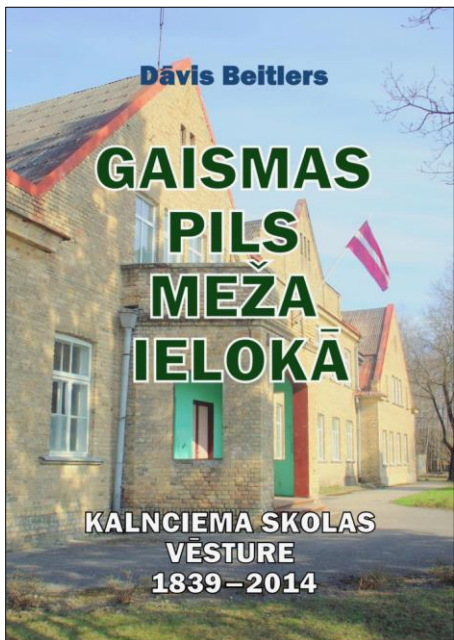
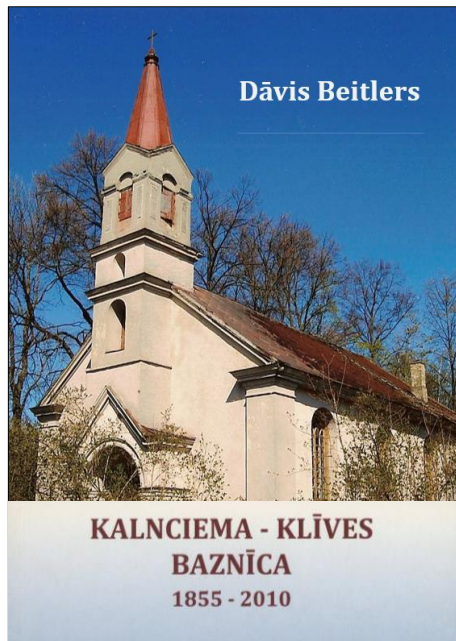
Dāvis Beitlers. “Dažādās vietās un laikos” – tāljūras kapteiņa Imanta Baloža atmiņas ... 135

Muzejā tapis avota zinātnisks publicējums (“Latvijas Universitātes žurnāls. Vēsture”, 13/14 (2022))

Muzeja ilggadējā viespētniece Santa Vītiņa “Dzimtu stāstos” šogad (D. Beitlera foto)

Nekad neaizmirst krājumu un dziļāku pētniecību pašā muzejā!

Uz muzeja iekšējās pētniecības un materiālu zinātniskās redakcijas bāzes tapušās grāmatas (2010, 2015, 2017, 2024), kā redzams, ieskaitot arī laiku, kad muzejs vēl tikai tapa, taču jau uz konkrēto materiālu bāzes un ar mērķtiecīgu ieceri par muzeju

**Pal'die's par skatīšanos un
klausīšanos! Gaismosim tēvzemi!**

KALNCIEMA
MUZEJS

